

починає досліджувати творчу спадщину Вільяма Берроуза, оскільки вона не була ґрунтовно розглянута і визнається на сьогодні перспективним напрямом.

Література

1. Денисова Т.Н. Современный американский роман. Социально-критические традиции. – К.: Наукова думка, 1976. – 306 с.
2. Денисова Т.Н. Экзистенциализм и современный американский роман. – К.: Наукова думка, 1985. – 245 с.
3. Морозова Т.Л. Образ молодого американца в литературе США. – М.: Виша школа, 1969. – 94 с.
4. Морозова Т.Л. Спор о человеке в американской литературе. – М.: Наука, 1990. – 331 с.
5. Оленева В.И. Социальные мотивы в американской новеллистике. – К.: Наукова думка, 1978. – 208 с.
6. Покальчук Ю.В. Самотнє покоління. Молодь у сучасному романі США і теорія відчуження. – К.: Наукова думка, 1972. – 275 с.
7. Писатели США. Краткие творческие биографии / Под ред. Я.Засурского, Г.Злобина, Ю.Ковалева. – М.: Радуга, 1990. – 624 с.
8. Бавильский Д. Рвотный порошок // Знамя. – 1995. – №12. – С.218-221.
9. Денисова Т. Від конформізму до постмодернізму // Вікно в світ. – 1999. – №5(8). – С.59-70.
10. Мендельсон М. Черный юмор, или в плену хаоса // Литературная газета. – 1977. – №47. – С.15.
11. Мулярчик А.С. Американский роман: ответы на вызовы XX века / США – экономика, политика, идеология. – 1996. – №1. – С.65-74.
12. Эрлихман В. Тоска по невинности // Парадокс. – 2000. – №5 (декабрь).
13. Черниченко Л.Л. Школа “черного юмора” и американский модернизм. Автореф. дис. на соискание уч. степени к.ф.н. – М., 1979. – 20с.

Денисова Ю.І.

Тернопільський державний педагогічний університет

КОНЦЕПЦІЯ ГЕРОЇЧНОГО В АНГЛІЙСЬКІЙ ЛІТЕРАТУРІ 60-Х РР. ХХ СТ.

Проблема героїчної особистості, яку Ніцше вважав однією з найкардинальніших у літературі, переживає на тлі руйнації та занепаду тоталітарних систем певну девальвацію. Характерною є формула Брехта: “Нещасна та країна, яка має потребу в героях”. Відчуття штучності і фальші героїзації, що будується на офіціозі, характерне і для англійського суспільства: досить пригадати пафос творів Олдінгтона, зокрема “Смерть героя”. Починаючи з

50-х років, усталення істеблїшменту в західному суспільстві супроводжувалося спробами руйнації ідеалів буржуазності (бітники, “сердиті молоді люди” і т.д.).

Однак усі ці рухи виражали незадоволеність відщепленого від суспільства десоціологізованого індивідуума, і його протест не мав “героїчного виміру”. Штучну героїку підносила, після занепаду фашизму, хїба що література радянського суспільства, і це було додатковим імпульсом відштовхування для західного інтелїгента.

Водночас природна людська потреба в героїчному не могла не шукати виходу в літературі. Героїчна особистість стає в центрі уваги Дж. Кемпбела, який спробував застосувати у повоєнні роки певні психоаналітичні моделі до вивчення міфології та літератури. У книзі “Герой із тисячею облич” Кемпбел показує, що архетип героя іманентно притаманний людській свідомості і що всі значні явища культури, зокрема у сфері словесної творчості, так чи інакше ґрунтуються на архетипі людини, яка не задовольняється буденним виміром буття, шукає істини, часом за межею реального світу, проходить стадію страждання або навіть смерті, аби повернутися до людей зі своїм досвідом.

В англійській літературі 60-х років, що виникла немовби на рубежі, що розмежовував уже далеку дійсність другої світової війни та теперішню, суто філістерську зосередженість на добробуті і комфорті, ця жага героїчного визначилася як невдоволеність комформїстським, міщанським існуванням. Проте старі ідеали героїзму занепали, а дійсність, особливо ж у витлумаченні екзистенціальної філософії повоєнних часів, дедалі більше набирала рис абсурдності.

До цього додалася виразна спрямованість на дегуманізацію культури (Ортега-і-Гассет); “фавстївська душа європейця”, про яку так влучно писав Оскар Шпенґлер, втратила смак до героїчних мандрївок у невідоме, світ ставав дедалі більш проґрамованим, зрозумїлим і банальним.

Англїйська традиція потрактування світу в категорїях критицизму та іронїї, яка найбільше виразно дала себе знати у творчості Свіфта, орієнтувала письменника і читача на критичний аналіз всякого героїчного пафосу. Дегуманізований світ технічної цивїлізації, футуристичні утопії були спробою сконцентрувати поняття героїчного перетворення світу на якїсь конкретні програми.

Проте цей світ, побудований на використанні механїзмів і штучного інтелекту, має, за Е.Фроммом, виразне некрофїльне обличчя, і це, збїгаючись з дегуманізацією культури, не залишає місця для реалізації тих героїчних потенцій, без яких людина перестає бути людиною.

Постмодерністська свідомість другої половини ХХ столїття характеризується тяґінням до інтеґративної, плюралїстичної

рецепції світу, що знайшло своє відображення в літературі та літературознавстві. Індивід трактується як елемент єдиної культурної тканини, яка є продуктом колективної діяльності людства протягом усієї його історії. У літературі постмодернізму, за висловом І.Ільїна, це виразилось “у повній деструкції персонажа як психологічно і соціально детермінованого характеру”.

У літературному житті Великобританії в 60-ті роки ХХ століття з'явилося покоління письменників (Дж.Фаулз, А.Мердок, М.Спарк, М.Дреббл, А.Картер, Д.Лодж), які разом із уже знайомими авторами старшої генерації (Ч.-П.Сноу, Г.Грін, В.Голдінг) протиставили теорії “смерті героя” (К.Брук-Роуз) свій тип персонажа, який втілює в собі перетворення, викликані всіма явищами, що потрясли англійським життям у 50-60-ті роки ХХ століття. Саме тип персонажа, який прагне героїки й не знаходить для неї ґрунту, що з'явився у творах цих письменників, може стати предметом спеціального дослідження.

Творчість А.Мердок, М.Спарк, Г.Гріна, В.Холдінґа, Дж.Фаулза достатньо широко досліджена, але ж не в даному аспекті. Та й твори інших письменників зазначеної доби можуть слугувати цікавим матеріалом для порівняння та типологізації, що дає змогу виділити найбільш впливові психологічні, соціальні та філософські аспекти традиційної опозиції герой-філістер у даний період і способи їх художнього узагальнення в літературному характері.

Література

1. Анастасьєв Н. Постмодернизм: мифы и реальность // <http://www.inci.Ru/vestniki/vest21.htm>
2. Ильин И.П. Постструктурализм. Деконструктивизм. Постмодернизм. – М.: Центррада, 1996. – 257 с.
3. Кемпбел Дж. Герой із тисячею облич. – К.: Альтернативи, 1999. – 392 с.
4. Fowles J. Behind *The Magus*. // *Wormholes. Essays and Occasional Writings*. — London: Vintage, 1999. – P. 64-77.

Островська І.Т.

Хмельницький технологічний університет

ІСТОРИЧНІ РЕАЛІЇ В РОМАНТИЧНІЙ НОВЕЛІСТИЦІ ІРВІНґА ВАШИНґТОНА

Початок 19 століття у Сполучених Штатах був позначений формуванням художньої свідомості нації, становленням національної літератури, визнанням її права займати належне місце поряд з національними культурами світу. Америці потрібно було майже 50 років, щоб завоювати свою культурну незалежність.